

GEERT VAN DER KOLK

HET TEKSTBUREAU VAN ALFONS HOEFJES

roman

1. DE KWARTIERSTAAT

De man die op de galerij stond was al wat ouder en van gemiddeld postuur. Hij had een bruine corduroy pet op en droeg een ouderwetse leren schooltas.

‘Meneer A.F. Hoefjes?’ vroeg hij.

Ik knikte en wees naar het bordje op de voordeur.

‘Mijn naam is meneer Jan Bastiaanse,’ zei de man. ‘Wij hebben een afspraak.’

Ik knikte weer en liet hem binnen. Het gebeurt maar zelden dat klanten naar mijn huis komen. Alle informatie die ze nodig hebben staat op mijn website en doordat ik zo’n rare naam heb kom ik bij een Google search altijd als eerste bovendrijven. Het hele proces kan online worden afgehandeld, vanaf het moment dat het verzoek binnenkomt en ik mijn offerte en mijn tarieflijst stuur tot en met het aanleveren van de tekst en de revisie. Als iemand per se persoonlijk wil overleggen ‘omdat dat makkelijker praat dan via mailtjes’, gebruiken we Zoom of Facetime. Dat is ook gewoon praktisch. Ik woon in Middelaar en heb klanten van Rotterdam tot Roodeschool. Sommigen zitten bovendien in het buitenland.

Bastiaanse woonde niet zo ver weg, in Apeldoorn, en hij had erop gestaan om persoonlijk kennis te maken. Dat kwam mij helemaal niet uit, maar ja, ik kan mij niet veroorloven om een opdracht te laten lopen. Dus ik sloeg aan het opruimen en het schoonmaken, sloot de kat op in de slaapkamer en stopte de jassen, schoenen en boodschappentassen uit de gang in de bezemkast. De deur van de woonkamer ging op slot en in mijn werkkamer trok ik mijn bureau van de muur, draaide het een kwartslag en zette er een gestoffeerde eetkamerstoel voor. Toen deed ik een dasje om, liep de galerij

op en versierde de voordeur met het bordje dat ik soms op vakbeurzen gebruik om opdrachten binnen te halen:

A.F. (Alfons) Hoefjes
Internationaal tekstbureau

‘Ik heb het dossier voor u meegenomen,’ zei Bastiaanse toen we aan mijn bureau zaten. Hij pakte een kartonnen map uit de schooltas.

‘Een kopie mag ik hopen,’ zei ik. ‘Ik wil niet verantwoordelijk zijn voor eventueel zoekgeraakte documenten.’

‘Het zijn fotokopieën,’ zei Bastiaanse. ‘Ik heb ze zelf gemaakt in de bibliotheek en twee keer gecontroleerd of ik geen pagina’s heb gemist.’

Op de map was een etiket geplakt waarop in onzeker wiebelend schoonschrift was geschreven *Het geslacht Bastiaanse*.

‘Ik zal ernaar kijken,’ beloofde ik.

‘Ik hoopte eigenlijk dat u er nu naar zou kunnen kijken,’ zei Bastiaanse. ‘Ik heb helemaal geen haast en als u iets tegenkomt dat u niet begrijpt kan ik u gelijk uitleg geven.’

In de map zat een groen schoolschrift met een etiket waarop *De verhalen van mijn vader* stond. Daaronder lag de kwartierstaat van Jan Bastiaanse, niet de man die tegenover mij zat maar zijn grootvader, die in 1972 was overleden.

‘Het zit namelijk zo,’ zei Bastiaanse, ‘dat ik een brief kreeg van de gemeente dat het grafrecht dit jaar eindigt en dat het graf geruimd zal worden als ik niet verleng. Ik heb toen onmiddellijk gezegd dat ik wilde verlengen, hoewel het niet goedkoop is, meer dan 1300 euro om precies te zijn, maar dan zorgen ze er ook voor dat het er allemaal netjes bij ligt en dan ben je weer voor tien jaar onder de pannen.’

‘Onder de zoden, bedoelt u.’

Bastiaanse ging rechtop zitten en keek me schaapachtig aan.

‘Laat maar,’ zei ik. ‘Gaat u door met uw verhaal.’

‘Nou goed,’ zei hij, ‘als ik niet had verlengd zou het graf worden opengemaakt en dan gaan de nog overgebleven botten in een verzamelgraf.’

‘Een verzamelgraf?’

‘Waar ook de botten uit andere geruimde graven liggen. Ik denk dat de gemeente “verzamelgraf” beter vindt klinken dan “massagraf”, maar het komt op hetzelfde neer en het blijft een akelig idee.’

‘Waarom schreef de gemeente u, bent u de verantwoordelijke in de familie?’

‘Ja, inderdaad. Mijn vader is al jaren dood en zijn broers en zussen ook. Mijn ooms en tantes, zeg maar. Ik bén de familie, zou je bijna kunnen stellen. Ik had een broertje, maar die heeft polio gekregen en daarna kreeg hij het ook nog aan zijn hersenen. Dus toen de brief over het grafrecht kwam, bedacht ik dat ik niet alleen de familie vertegenwoordig, maar ook de enige ben die zich de oude verhalen nog herinnert. En dat ik het grafrecht wel kon verlengen, maar dat behalve ik niemand meer weet wat voor een man het was, die in dat graf ligt. Daarom heb ik een afspraak met u gemaakt, om te vragen of u het kunt opschrijven.’

‘Maar ik heb uw grootvader nooit gekend. Ik weet helemaal niet wat voor man het was.’

‘Daar heb ik natuurlijk aan gedacht en daarom heb ik dit dossier voor u gemaakt. De verhalen die ik ken heb ik van mijn vader gehoord en ik heb ze zelf opgeschreven. En verder bevat het dossier de kwartierstaat.’

‘Heeft u die gemaakt?’

‘Nee, nee, een zwager van mijn vader, oom Diederik. Die was een gestudeerde man. Ik wist niet eens wat een kwar-

tierstaat was. Ik heb het in de bibliotheek opgezocht in de encyclopedie. Het is een soort omgekeerde stamboom, met voetnoten die oom Diederik erbij heeft geschreven.'

Hij wachtte even. Toen knikte hij en legde zijn hand op de bruine map.

'In dit dossier staat de hele geschiedenis van ons geslacht,' zei hij, 'zodat u het op kunt schrijven.'

'In een kwartierstaat staan alleen maar eigennamen, plaatsnamen, datums en jaartallen,' zei ik. 'Dat is hooguit het kale raamwerk van een geschiedenis. Dat is nog geen verhaal.'

'Daarom ben ik juist naar u toe gekomen,' zei Jan Bastiaanse. 'U kunt er een verhaal van maken.'

2. HET IS TOCH EEN FILM VOOR VROUWEN

Voor ik aan het dossier Bastiaanse kon beginnen moest er eerst een andere klus af, een tekst voor de brochure en de website van een *start-up*, een tweemans ingenieursbedrijfje dat zeilen op vrachtschepen wilde zetten. Het leek mij een buitenissig idee, op het krankjoreme af, maar ja, ik schrijf wel vaker bloedserieus proza waar ik in de privacy van mijn werkkamer hartelijk om kan lachen. Deze tweeslachtigheid stoort me niet. Mijn naam staat nooit onder of boven mijn teksten, alleen op de factuur. Die zeilende ingenieurs waren sowieso niet naar mij toe gekomen om mijn mening te horen. Ze kwamen voor een begrijpelijke tekst. Dus ik worstelde de rest van de middag met ingenieursjargon. Het was net alsof ik Sanskriet zat te vertalen, het was een stuk lastiger dan ik had verwacht en 's avonds kwam ik te laat bij mijn vriendin Ineke.

‘Horloge kapot, Alfie?’ zei ze toen ze me binnenliet. Ze wist heel goed dat ik een hekel heb aan dat koosnaampje, maar ja, zij had er een hekel aan als ik me niet aan afspraken hield.

‘Het spijt me,’ zei ik, ‘deadline, er moest een tekst ingeleverd worden en ik had ook een klant op bezoek die het zo gezellig vond dat ik hem bijna niet meer de deur uit kreeg.’

‘Ik heb het ook weleens druk op mijn werk,’ zei Ineke, ‘maar ik ken mijn prioriteiten. Weet je wat je misschien had kunnen doen, Alfie? Je had even kunnen bellen. Nu is het te laat. Het voorgerecht is al op en het was heerlijk.’

Ineke en ik kenden elkaar al lang. Ik geloof dat we in het begin zelfs een beetje verliefd op elkaar waren en ik vond haar toen best mooi. Ze was nog steeds een aantrekkelijke vrouw,

maar je kon wel aan haar zien dat ze ouder werd. Zelf ben ik nooit mooi geweest, dus bij mij valt oud minder op. Hoewel we nooit geliefden zijn geworden, zagen we elkaar nog regelmatig. We hadden geen van beiden veel andere vrienden.

‘Wat wilde die klant van je?’ vroeg ze toen we aan tafel zaten en ik de wijn openmaakte.

‘Een familiegeschiedenis,’ zei ik.

‘Waarom? Is hij beroemd?’

‘Helemaal niet. Hij is nog minder beroemd dan wij.’

‘Waarom moet hij dan een geschiedenis van zichzelf? Wat een ijdeltuit.’

‘Misschien heeft een van zijn voorvaders iets bijzonders gedaan. Ik heb de stukken nog niet gelezen.’

‘Mijn grootvader zat in het verzet,’ zei Ineke, ‘hij heeft er een medaille voor gekregen. Moet ik daarom zijn levensverhaal opschrijven? Zonde van de tijd, geen hond die het leest.’

Ineke was een enthousiaste, maar ook een roekeloze kok. Die avond had ze een nieuw recept geprobeerd, een soufflé die heerlijk rook, maar in het midden als een zinkgat was ingestort.

‘Bastiaanse, zo heet die man,’ zei ik, ‘ligt er wakker van dat hij de enige is die sommige oude verhalen nog kent. Hij is bang voor de vergetelheid.’

‘Jij ook?’

‘Nee, het lijkt me best te verdragen. Wat jij?’

Ineke lachte, maar het klonk bitter.

‘Over dat soort dingen denk ik echt niet na, hoor,’ zei ze. ‘Ik heb wel wat anders te doen.’

‘Zoals?’

‘Koken.’ Ze wees naar de borden en schalen op tafel. ‘Tobben over mijn gewicht. En over mijn haar. Rapporten schrijven over vernieuwingen in het onderwijs en die dan netjes opbergen bij de vernieuwende rapporten van vorig jaar. Af-

spraken maken op internet met mannen die gluisperds of kneuzen blijken te zijn, of zo saai dat je er niet aan moet denken dat je met ze naar bed zou moeten. Een modern leven.'

Ineke woonde in Nijmegen, in een galerijflat die veel op de mijne leek. Ze had alleen geen kat, maar een schrille, schreeuwerige kanarie.

'De nieuwste aanfluiting heette Sjoerd,' zei ze. 'Volgens zijn profiel werkte hij op de universiteit en dat is misschien ook wel zo, maar dan als portier of schoonmaker. Ik heb het hele verhaal niet afgewacht. Ben jij nog uit geweest deze week?'

'Nee, eigenlijk niet,' zei ik. 'Een wandeling op de Mokerhei. Op de terugweg ben ik even langs dat rare kasteel bij Gennep gereden, waar altijd een groep Amerikaanse studenten zit. Het heet kasteel Well, maar het hoort bij Emerson College in Boston. Ze willen een Nederlandstalige brochure, hoewel ze geen Nederlandse studenten hebben. Het is voor de PR, voor bezoekers en de burens en de gemeente.'

'Ik ben daar weleens geweest. Mooie plek, heel geschikt voor een trouwerij.'

We deden samen de afwas terwijl Ineke, die lid was van een koor, fragmenten van Mozarts *Requiem* zong, tot onrust van haar kanarie. Ik weet maar weinig van klassieke muziek en ga zelden naar concerten, maar ik kon wel horen dat Ineke een mooie stem had. Dat wist ik trouwens al.

Na de koffie pakte ik mijn jas.

'Ga je alweer?' vroeg ze.

'Ja, het was een lange dag en ik moet nog terugrijden.'

'Ik had een film voor je uitgezocht.'

'Welke?'

'*Pride and prejudice*, met Colin Firth.'

'Die ken ik al en bovendien wordt het dan echt veel te laat.'

'Dan kijk ik wel alleen. Het is toch een vrouwenfilm.'